

APROXIMACIONES ALTAMENT QUALIFICADES
Isidor Cònsul

Ricard Torrents, Verdaguer. Estudis i aproximacions. Eumo Editorial.
Barcelona, 1995.

El primer desconcert per a un lector distret pot arribar amb el toc d'humilitat que agombola el títol i amb la singularitat del matís "aproximacions" que més aviat sembla sobrer en un llibre banyat per l'erudició, que descansa sobre un tou impressionant de coneixements i que ve avalat per una pila d'anys de dedicació a Verdaguer. Però és així, i vés a saber si la humilitat del títol -paradoxal carambola retòrica- no pressuposa la definició més clara per tal d'anunciar que ens encarem a una aportació cabdal dels estudis verdaguerians.

En un pròleg com una patena, Joaquim Molas repassa els eixos i l'evolució dels estudis sobre Verdaguer tot al llarg d'aquest segle i situa Ricard Torrents en un lloc d'excepció entre els noms del darrer tombant. Ja pel meu compte, i arriscant més que no pas l'admirat prologuista, crec que l'autor de Verdaguer. Estudis i aproximacions és el continuador més qualificat de l'escola de J.M. de Casacuberta i el seu hereu amb més mèrits, competència i coneixements. A banda, i com en el cas del mestre enyorat, Ricard Torrents té una rara qualitat humana: la de saber compartir i orientar, treballar en equip i repartir joc. Un migcampista intel·ligent i generós, vaja, que s'allunya de l'egolatria d'altres aprenents de savi que viuen pendents, només, de peixar la vanitat del propi jo, presoners del mirall i que funcionen com els embragatges dels cotxes vells que patinen sobre ells mateixos.

ESTUDIS BIOGRAFICS I LITERARIS

A Verdaguer. Estudis i aproximacions, Ricard Torrents aplega el conjunt d'estudis dedicats al poeta que m'han semblat més duradors entre els que he publicat en revistes i miscel.lànies durant la darrera dècada. No tot el recull, però, és material conegut, i l'estudiós hi incorpora una conferència que no havia estat publicada, Canigó, poema nacional, i l'edició i estudi de La Pomerola, una esplèndida composició inèdita. Com a conjunt, el volum s'estructura en cinc seccions i aplega, en la primera, dues aportacions a la biografia del poeta. Les tres que segueixen són estudis sobre l'obra agrupats segons la pertinença als tres períodes en què Verdaguer desenrotllà la seva carrera d'escriptor: a) des dels inicis fins a L'Atlàntida, b) de 1878 fins a Canigó i c) des de 1886 fins a 1902, data de la seva mort. Finalment, la cinquena secció és el tast inèdit de La Pomerola.

A banda el rigor i l'exemplaritat científics que travessen de dalt a baix el volum, cal accentuar l'esforç de Ricard Torrents a desmuntar inexactituds esdevingudes tòpiques en la biografia del poeta, així com alguna periodització a l'engròs que no encaixava amb el sentit precís de la cronologia. Un dels tòpics pervinguts ha consistit a presentar l'origen humil de Verdaguer, tot convertint-lo en fill d'una família de pagesos amb poca terra i amb el pare fent de picapedrer a estones perdudes. Una inexactitud que ha passat de biografia en biografia i s'ha escampat per dotzenes de pròlegs i escrits divulgatius. Ricard Torrents retorna les coses al seu lloc, i informa, per exemple, que el pare del poeta fou mestre de cases, és a dir paleta, i que feia també de pagès. Les terres conreades arribaven, però, a les dotze quarteres, la qual cosa suposa una propietat notable. Era, d'altra banda, un home llegit, que escrivia amb certa fluïdesa i per vincles familiars es relacionava amb gent benestant i de

lletres. L'autor conclou que, a Folgueroles, ocupava una posició no pas baixa, sinó mitjana, pròpia de la petita menestralia rural instruïda.

Aquest és un dels diferents detalls de precisió que salten de Verdaguer. Estudis i aproximacions. N'hi ha molts d'altres que l'abast d'aquest paper no permet, però, de comentar individualment ni a la menuda: la data de composició de Dos màrtirs de ma pàtria o sia Lluetà i Marcià, per exemple, que s'ha d'endarrerir fins a 1862-63. O algunes consideracions sobre les estades a Can Tona. O la reflexió sobre la tradició ambigua de posar dins del sac d'un mateix concepte l'anomenada poesia "juvenil" entre 1860 i 1870, és a dir els quinze i els vint-i-cinc anys del poeta, sense considerar que, el 1870, Verdaguer era un home fet i que havia ordenat com a sacerdot aquell mateix any.

UN POEMA INEDIT, **LA POMEROLA**

De tota manera, la perla del volum és l'edició i estudi de La Pomerola, encara que només sigui per la novetat que suposa i per l'innegable valor del poema. Es tracta d'una composició de reflexió personal i poètica, de 331 versos, escrit el 1896 i que Verdaguer sembla que tenia interès de presentar als Jocs Florals. No ho va fer, però, i no se sap ben bé per quina raó. Potser perquè intuïa, o sabia a l'avançada, que no seria premiat. El poeta passava llavors per moments d'extrema dificultat: d'una banda es trobava endeutat i pobre, per una altra suspès **in divinis** pel bisbe Morgades i, per acabar-ho d'adobar, titllat de boig des de la premsa. En aquestes circumstàncies, així com els llibres Sant Francesc, En defensa pròpia i Flors del Calvari justificaven la rebel·lia i reflectien l'abast de la tragèdia, el fet de tornar a tirar als Jocs Florals i guanyar-hi un premi en recalrava la vàlua d'escriptor i era, alhora, una demostració concloent de la pròpia integritat mental. Es a dir, que no n'era, de boig.

Una obra com Verdaguer. Estudis i aproximacions suposa el millor homenatge al poeta, just enguany que en celebrem 150 del seu naixement.

Isidor Cònsul